

1

Vigfus Finnsen (Vissi Finns)

17.

er fæddur að Vignum í Randsvíti, 24. desember 1862 og stíður þar heim
daginn eftir (á Góladag).

Forsæður hans voru: Finnsen Jónsson, stíður frá Motti í Randsvíti, bróðir
Hóstaullar í Skarfanesi og þeirri bróðir. Var það talið allmesta eftir og
þeir nefndu „Merkeurbróður“; þóttu þeir írettað notkandi ^{til} leysis
dagnáðar, en að öðru leyfi er mér lítt kunnugt um þá. Móðir Finns
Hróðisfrangólfur Finns hét Guðrún Þjárnadóttir, systir Margrétar
í Vignum, en um að þeirri er mér ekki kunnugt.

Vegna þess, að ég hafi allmikil skyni af Finns um eitt stíð og bði
mér og öðrum vortist þann all-einstemilögur mæður, þessir mér
rétt að geta hans að notknu með þáum orðum.

Aðaleinkenni Finns voru þessi:

Hann var gáður og fríur hjáskindur, gæðgæður ^{stíður} en framúrskarandi
hæfilegur, og með afbrigðum lafar til vinnu og vörugjarn. Þó
voru undantekningar frá þessum, sem sjá mér af því er síðar getur.

A síðasta ley nítjándu aldar, en Finns var rímslega þrjú árgum að aldri
num hann hafði verið „Kóngsins lausa mæður“ eða átt með sig sjálfur,
en hvort hann átti þá heimur í Rangárvöllum (Haukadal?) eða
í Gnipsvæja hléþjófi (Hagi?) man ég ekki.

Það var síður Finns um þetta stíð að fara eundur í Stofnseygu-
hverfi í vestrarstíðnum til sjóhöfða, en bði var það, að engum
num hann hafði verið til hugar að „þáða“ hann í Skipsrímu, eða hælur
að hann ætlaðist til þess eða fori fram í þá vid meinu. Hinn voru
var engin þetta í því, að hann fengi ekki að hvo þegar hann vitdi eða

2

jafuvel að honum byrðist skiptinu og það oftast hjá mestu listigudum.
um í veidistáðinu, þrátt fyrir það, þótt öllum vori vitanlegt að honum
kom ekki til hugar að leggja út ár eða hreyfa hönd né fót til nokkurs
verks í sjó eða landi, en sí var orðsinni til þess að Tísi var jafuvel
niðr effirsöfnuavæðum sjónaður, að manni hófðu þannu á trín að í hon-
um, að of hann vori á skipinu þannu sta þannu ródurinn, þó bryggdist
ekki fiotum þeim er lofadi Tísa, "að sitja í."

Það var venja í Stokkseyri um þessar mundir - en þó voru skip þar
um og yfir 40 að tölun, mest 46 - að manni héru 14. 1-2 í nóttum og
brást þá aldrei að Tísi veðti alla nóttina, en þess að fara úr skinn-
Möðrum og vera kominn til skips áður en áður völdu menn eða
vora þangað kominn: Hann tók sér stóðin við það skipid, sem hann
vildi að flytti sig þannu eia þannu daginn og beið þess, oft í nikkla
frosti og kulda, að formáður og hásetar komu til skips og létu frá
landi. Var þá venja hans að segja við formanninn: "Eg var að hugsa
um að eiddja þig að tofa mér að róa hjá þér í dag, lapm!" Formáður-
inn sagði þá oftast vori: "Já, þú getur fengið að sitja í hjá okkur í
dag, Tísi minn, en þú veður þá að róa einn og tínni þetta." "Ei-nei"
sagði Tísi, "ég veld ekki árinum, en hett getur stæð, að
þú veðir ekki lagstur í hlutmannum í kvöld, lapm."

Og það regndist, ég held alveg undan tekningarlauði, að sá sem
lofadi Tísa að sitja í, vauð hestur þannu daginn, einn og áður er sagt,
og að manni fríðu þó stöð og stöðugt, að sí heppni fylgdi Tísa, hvar
sem hann fengi að sitja í. Því þá var Tísi ávalt hesti ein hlutning-
urinn í vestfídarlotinu.

Skýldu menn síu halda, að Tísi hafi haft meira fyrir að henda aflo

2

jafuvel að honum byrðust skiptinum og þá offast hjá mostu listigedum
um í veidistöðinni, þrátt fyrir þá, þótt öllum vori vitaulegt að honum
kom elti til hugar að leggja út ár eða hreyf. hönd né fot til nokkurs
verks í sjó eða landi, en sá var orsök til þess að Tísi var jafuvel
njóf eftirséluverður sjómadr, að manni höfðu þann á frim ad í hon-
um, að of hann vori á skipinu þann sta þann ródurinn, þó brygdist
ekki fiotum þeim er lofadi Tísa, "að sitja í."

Þá var veija í Skofseyri um þessar mundir - en þá voru skip þar
um og yfir 40 að tölum, most 46 - að manni hérn 11. 1 - 2 í nóttum og
brást þá aldrei að Tísi velsti alla nóttina, en þess að fara in skinn-
Möðnum og vera kominn til skips áður en áður völdu eða
vorum þannig að honum: Hann tók sér stöðin við þá skipid, sem hann
vildi að flytti sig þann eia þann daginn og beið þess, oft í nikkla
frotti og kudda, að formadrer og hásetar komu til skips og létu frá
landi. Var þá veija hans að segja við formanninn: "Gg var að hugo-
num að eidda þig að lofa mér að róa hjá þér í dag, lappm!" Formadrer-
inn sagði þá offast vdr: "Já, þá getur þu gengid að sitja í hjá okkur í
dag, Tísi minn, en þú verður þá að róa einn og hinni þictarinn."
"Ei-nei" sagði Tísi, "ég veld elti árinis, en hith getur stred, að
þú verdir elti lofstur í klusturum í kvöld, lappm."

Og þá regudist, ég held alveg undan tekingarlesti, að sá sem
lofadi Tísa að sitja í, vandr hestur þann daginn, einn og áður er sagt,
og að manni höfðu þá stath og stöðugt, að sá heppni fylgdi Tísa, hvar
sem hann gengi að sitja í. Þyri þá var Tísi ávalt hesti ein klustur-
urinn í vestidarlotinu.

Skýldu manni nú helda, að Tísi hafi haft meira þyri að hinda ofla

ginn en afla hans, þá var það elsti: Hann samdi ávalt við mig í ver-
 tidarbyrjunum um að hafa aflann á stíftvelli og keypti ég hann öll þau
 án en Fúsi réri í Stokkvegi. Verdid var oftast 12 annar fyrir hverum þorði
 með höfði og hata og 8 eða 9 aur. fyrir hverja ísu, sem Fúsi féll í sínu blut,
 en svo vauð ég að gangast um líf að taka allt, bæði smátt og stórt í sama
 verði, jafnvel smá-ísu, lísu, Keilu og Kola og var Fúsi mjög fasthælinn
 og nákvæmur með að allt komi honum til góða og eitthvert voru útafjelt.
 Andvirði físhjarnum greiddi ég jafnan með „innskript“ í reikning Fúsa
 við Kefalís-verglum að 2/3 hlutum og 1/3 hluta í peningum. Oft þurfti
 Fúsi að spyrja mig um það, er að verarvertíðarlobnum hans, hversu
 mikið hann mundi núa eiga hjá mér eftir lobni, hversu mikið hann
 fengi í peningum og hvernig reikningar hans mundi standa, eftir
 að allt væri nákvæmlega út reiknað og komið til skila.

Þótt menn & myndu - oft aðeins í gamni og stundum í alvöru - að bjóð.
 Fúsa mæira værd fyrir físhjarnum en ég bairð, þá var aldrei nærri þess komi-
 audi, að hann vildi sota slíðnum bodnum. Svör hans voru þá jafnan þessi:
 „Nei, ég lét hann Jón Pálsson fá físhjarnum mínu, lausn, þvís ég hefði reynt
 hann að skilvísni og að hann reiknar rétt, þótt verdid sé hanskæla lágt.“

Að Fúsi „féll að setja í“ var elsti að stálja svo að það væri á veigulegum hátt:
 Hann „sat í“ þannig, að hann var veigulega borinn uppí stíftid og komið þar
 fyrir, oftast fram í banka, að hann væri elsti til Kefala eða fyrir áðnum. Þar
 sat hann, albastadur, í gljáandi skinnstólⁿⁱ og ledurbrók, með kraftvís
 sjóvetlinga, öróna í höndunum og dúrnijóka lallgvetlinga innan undir
 sjóvetlingunum; um hálsinn hafði hann snjallakvítan bresil, svo þykkau,
 að hann náði ryggypfir eyru og lét endansa á keflinum lafa niðan í brjóstið.
 Svartau sjóhatt hafði hann í höfði og brúkhársfátölur í fötum innan

5
erum að fleyja honum út. Sto. þarna, lafsni! Eð vil ekki láta fleyja
út, lafsni; eð vil þá heldur fara með sjálfur!"

"Gætu ekki hraddur, Feisi?" sagði eð
"Ei, lafsni, mú er eð ekki hraddur, en úd stæulum athryg. úd stæffin
eð úd komumst í land með aflann og þegar bíud er að stæffa!"

"Ei, þú þá þad, Feisi? eð þad megi ekki bída til lokanna eiss og vout er?"

"Ei, lafsni; eð eðla ekki að húa oftur í þessari verld." —

Víd höfðum ús um annað að hugsa en "údstæffin", að mér faust og kalladi
lit Feisa, að hann steyldi gata ús fyrir þú að falla ekki úþryðis eða verða
í milli stípa, sem udrí þú voru kominn ofan yfir okkur. Eð í þú
leidi kalladi formáðurinn:

"Víd stæulum fleyja físterinn ús, þiltar! Víd getum ekki leut
svona þungadur."

Keyrði eð þá að Feisi einjadi upp yfir sig og sagði: "E, e, á að fleyja
svona blessuðum aflannu í sjóinn? En ekki eozh að fleyja mér líka?"
Feisa var stípað að þegja og lét hann síðan eðkerk á sér bota, umg
hann var borinn upp í stípsinn, fullu af sjó.

Sagði þá einhver víd Feisa: "Gætu ús ekki þeginn, að vera honum
þurt land, Feisi?"

"E-nei, — en eðli aflinn okkar eðli ekki í land? Eða hvernig á að
þekkja hann ús, innan um alla þessa hús?"

Var svo ekki meira kalad um þetta að þú sínni, en oft minnst Feisi
þess sídar, hversu mikill eð, ofþadagur — adri höldu hann haffadag-þessi
dagur hefði verið og átti hann vitandaga úd þad, hvernig aflinn þú, þú
físterinn vauð allur eðli þar ytro, sjórellinn í hvennum inni í stóð bót
og með öllu hafnarstæði.

Skjipin flóst vörum síðan daginn eftir seth á ísi yfir Þlúsa, alla leið
austur í Eyra-bakka; skjipin frá Stokkseyri og úr Kaffsstöðasandi fóru
austur fjórum, því sjór var lengi ofur vagna brims eftir þetta.

Advar en ef segi fleira af vithyrningu minni íd Fúsa, set of hér
vissur nokkrar, er orðtar vörum um hann og höllud vörum "Þrjúkaupsljóð"
Öru þann hversu þannig, að Fúsi orli að gefast og lýsir bráguinu þó,
hverning þann og Korn efnið séu innroth, svo of því hverning brúskapur-
inn of tjónabandið minni ganga.

Þrjúkaupsljóð

Vígfiðar Þrússonar.

1. Í sterku hlogu of háreistu hús,
með hanzle of stígvélastíó
þann dansar svo fjórugt, þann Fúsi,
að fólkinu þykir um nóf.
2. Hann Fúsi —, þann Þrúsu ni heitir,
því Þrúsu, minn gefast í dag,
þann Þrúsu ni fólkinu veitir
of Þrúsu ni betir sínu hæg.
3. Því Korn þann ríð til síu ríka,
með hant of svo silkinu ílt hár,
of fógur of flakk er hún líka.

Hann Finnen er glædur í ár.

4. Hin á gfir sextin sandi
of sjó þúsund skinnur of jordi,
en fogur of öllum þeim audi
er áuna of laubanna hjordi.

5. Og hundrad eru arnar í hagi,
of hestur of hys effir þvi;
en drjúg má hann Finnen að-drágu,
þvi drós lifir sellífi í.

6. Með þinni of þinni hafdi hin brú,
of báða þá helid frá sér;
en legur þeir hefdu burt flúid,
þvi fót hin of stapsvargur er.

7. Hin úrgeðarmenn hefir áttu,
of allir þá hálfu vatt smjórs,
en svo að hin hafi þá satta,
þvo sandi hin lóber til hvers.

8. En Finnen þad fellniðid lalur
of þiust mega draga úr þvi,
of verstu þvi sandina velur,
sem varla er bítastott í.

Uta þessi hefir fallid ni;
Folkinu vel vill þinu vaita, en vinnu þinu þaintar af þvi.
Í en fidi' og súasta sáita, ni sattu þinu bórda snirr í.

9. En fái það fljóðid að heyrnu
 hann Friisu í hásko er þá. —
 Jó, það mun óþyl eigi meira. —
 Hied fljósti hín rak hann sér frá.

10. En hváð mun það? Hann er nú gíffur
 og höndlati anduga drós;
 en Friisu er fjálsnadi svíffur:
 Hann fór eðli' í þéppuna ljós.

11. Þú dótunnar clausa mun þallinn
 og dillandi síngja þér lag,
 Þú Hveþin í þéppunni Kallinn
 með Konnunni Cottli' hann sínu hóg.



Þessum ber eðli samau mun líver sett hafi samau ljóð þessu:
 Sumir segja, að séra Valdemar Þriem hafi gert það, aðri séra
 Steindór Þriem í Hruma, en hvorugt er semilög; til þess em
 þau eigi nógu vel velt. Hitt er semilög að annar hvor þeirra
 hafi hjálpað einhverjum til þess og lagad þau til fyrir hann.
 Lísi nokkri eðli amúð Lóbatu en í þéppuna sína og hann heylti
 niðid, frátt fyrir það frá hann vðri svo nammur, að hann kíndi
 eðli að bórða. Hann var í namu og vœru með afbrigðum sparsamum
 og hafdi allan hug á að græða. Þess vegna var honum niðj sátt
 um, ef hann misti lamb eða nokkurn hlut úr eigu sínu. Samau
 ber fíttkafid í Þorláts höfju forðum.

Fóðurbróður Físa Fíms, hinnir svo nafnuðu „Merkerbróður“, voru n. a. Fímm, Hósthaldur í Skarpseli og síðar í Skarfaunosi, Jóhann í Klofa og systur Þódr eða Fléiví. Fór orð af því, hve einhvernig þeir voru í allri framkomu, en einhvern þó í tali, því þar var hver ámbágan átra.

Fátt eitt af því hefi ég heyrð og sumt er gleymt, en einhverju sinni fótu þeir saman um kaup og sölu á einhverju og sagði annar þeirra: „Hönnu vill kaupa það í tímart“ (= 32 stieldingar). Gall þó hinn við og sagði: „Það er oflétið! Hönnu kaupir það á ríkisort!“ (= 24 stieldingar).

Þi fór ekki síður orð af þeim fyrir liti; átti Físi því ekki langt að selja það að vera látur.

Það er einhvernig summa af hönnuðum Merkerbróðra, að þeir eignuðust börn og barnabörn, sem vel vudu að sér og jafnvel lórdómum: Þ. d. má benda á Fímboja í Skarfaunosi, vel greindan mann og Magnús son hans, sem getta menta veginn og almannu er fyrir góðar gáfu og lórdóm. Öru þeir og hönnuðum Hósthaldar, en Fímboji Jóhannsson Arnald, félltrú bójarfófarans í Hofnarfirði, en sonur Jóhanns, sem var í Litla-Klofa. Fímboji J. Arnald er vel greindur maður og maður nioj, einn og nafni hans í Skarfaunosi.

Físi og Helga móðir hans voru bði til heimilis hjá Vigfísi Gudmundssyni í Haga. Var fremur fátt á milli þeirra Físa og móður hans: Hönnu þótti hann látur, en sjálf var hún „vinnulís“ hús mesta. Þótti Físa það leit nioj, að móðir hans ávarpaði Vigfísi hús bónda þeirra á velti á þann hátt sem hann áleit að hún ekti að ávarpa sig, en hún sagði: „Físi minn!“ Vitaulega var þetta rétt met krafs hjá Físa Fíms, því hún var móðir hans, en ekki Vigfísiar Gudmundssonar.

Vegna þessa og ýmislegrs fleira smávegr, er þeirra for á milli, var elsti
laust við að Físi Fínni sýndi móður sinni lítil vörðingju og ertrí í
viðtali sínu við hana.

Haust eitt bar svo við, að Vigfús Rítmundsson varð síðbúari en vardi
með að taka gulrófumnar upp ís kálgardí sínum; þar fæst niðri í
gárdinum eina eða tóttu störu. Helga gamla fjargvíðsadið mýg út
af þessu og sagði við Vigfús lístónda sínu, svo Físi sonur hennar heyrði:
"Híð var það slómt, Físi minn, að rófumnar stýldu fjósa svo ma
niðri í gárdinum; þú veistu alveg að engu, svo við verðum rófuldum
í vetur."

Þaginn eftir eða svo kom Físi Fínni að máli við móður sína og sagði:
"Óg vissi það elsti fyrr en í gær, móðir mín, að engin vörð í þessu rófan!"
Helga gamla svaradi þessu engu, en þá bókta Físi þessu við:
"Mér heyrðist rófumnar í gárdinum vera farnar að stalla, móðir mín."
"Þúja", svaradi Helga, "en það er ég viss um, að elsti hefir þú nemt þér
að fara til þeirra og hugga þér, loki blóðið þitt."

Mundan Físi "stundadi sjó" í Stokkseyri var það á þann hátt, að hann
"gælli með stéppum", þó svo seintáttur og ónýtur var hann, að enginn
kom til hugar að ráða hann í stéppum til síu. Hinsvegar sóttu margir
um að fá hann til að róa hjó sér einn og einn ródur - einn og áður er
seft - þó þeir höfðu þrú í þeir og euda fullar sömnu fyrir þér, að þann
daginn, sem Físi félt að "setja í" bráðt þeim elsti fíttur og að síð-
ustu varð þessi þrú á hann svo mógund, að formenn bein bús
sóttu um að fá hann til að setja í hjó sér dag og dag. En vegna
þess, hve Físi var seintáttur - og það vissi hann vel sjálfur -

fela hann upp á því snjallræði, að skinnkleða sig kvöldið áður
 en hóid var eða ef í róðrum stöð, að fara elti úr skinnkleðnum
 og smaradi sér þannig út af í rími sínu eða valti alla nóttina,
 þó síðan myndu í leudingu og stöð þar, jafnvel hversu kalt sem
 var, allt að því klukkutíma áður en nokkur maður kom til skips.
 Þessa varið hafði hann til þess, að fara elti á mis víð að f'á, sífja
 í þann og þann daginn, því það vissi hann, að engum kom til hug að
 að "Kalla" hann eins og öðra menn, enda var svo langt að fara off og
 einatt, f. d. custannir þragæðissandi og vestur á Þriungljósatíni, í búið þá
 er Fúsi lá víð í, að enginn kom til þess minna. Sá, sem hefti
 sigst Fúsa því líka nýggstni og sent eftir honum og beidd þess að hann
 skinnkleddi sig, hefti elti róit marga hóidra í dag. Það var því allra
 mesta fjóðrad hjá Fúsa, þetta, að skinnkleða sig kvöldið áður eða
 snara sér út af í bostnum ef í róðrum stöð, enda var það sjálfan
 langur tíma og sigst fyrir Fúsa, sem var nadi 1-2 tínum á undan öðrum, eins
 og áður er sagt. - Hóidartími sjónanna var sjálfan lengri en 2-3 tímar, þegar
 það sjóvæðni voru og hóid var 4 tínum á dag.

Fúsi kom því oftast svo fyrir, að fyrirfram vóri ákveðið, að þeimari daginn
 eða tímu efti hann vísst að megi sífja í hjá einhverjum ákveðnum for-
 manni og hann gætti þess vandlega að sá hann sanni vóri meðal þeirra er tægt
 fískum. Því var hann vanur að segja: "Eg er að hugsa um að f'á að róa hjá
 honum f. d. einu eða tvo hóidra, eða hverni er það, fískar hann vel?"
 Gifti sínu var svo víð, að Fúsi var "ráðinn" til að sífja í mesta róðrum

Því Torfa sat. Viltulássyni í Sindu, en hann var góður formáður og fjáfráði vel. Þeir svo áskildu, að þegar á þessum „vestra höfði“ komi, skyldi Friðri Horna nagi-
 lega kinnulega í búið Torfa og velja háseta hans, en sjálfur svaf Torfi jafnan
 inni í bed sínum og skyldi einhver hásetanna velja hann, þá er Friðri hefið valið þá.
 Þangaðlagnum 20. marz 1897 kom Friðri í búið Torfa og vakti háseta hans, og
 er þeir vildu kveitja ljós í búiðinni og síðan hita sér klaffi áður en völd væri
 þar svo muddarlega við, að enginn þeirra gat kveitt ljósið. Friðri stóð allast-
 áður áti við dyrastaf bítarinnar og hlýddi þegjandi á mæls þeirri munnþá,
 kveitja þá setti, að engum þeirra felið að láta lifna í einni einustu eld-
 spitu. Sumir tóldu nú, að eldspítunnar væri ónýtar, hefðu degnad eta
 kveitingsahlíðin í eldstokknum væri muddur og o. v. fró. Ádris kendu
 það klaufastrop hinna og vildu reyna sjálfir, en allt fór á sömu leið.
 Það var ómögulegt að kveitja ljósið og nú hefðu þeir allir, sem í búið-
 inni voru, reyrt það árangurslaust. En þá gaf þjáannar bítu strák-
 urinn sig fram, felið hönd eldstokknum og kveitti ljósið á augu-
 bragði. Þetta þótti Friðri svo kynlegt, að hann tóddi þegjandi
 út úr búiðinni og fór að leita fyrir sér um stífrinn amarráðar og
 felið hann þá.

Þag þennan, 20. marz 1897, kærnu öll skip í góðu fjóvæðri og
 mestum brimlausum sjó og í hepi norð-austan átt, ljóftu og
 fognu vætri. Þær flest skip á grynustu pistinni, fram undir
 „Þrinni“, alla lið austan frá „Ketti“ og vestur undir Frammefanga,
 og flest lögðu þau höðin sínar í „Hólunnar“, Þeindaholu og Þjáma-

vörðunholu, fram af Kallastáðarvífi eða austur af Holu Kagnsinnu.
 Þess skip höfdu séð í Gerdaholnu og þar lagði Þorfi Víðmúlásson
 lóð sína. En er menn fóru að taka lóðis sínar og létu sást til
 Austurfallanna, sáu menn all-íste yggilegan balda þokast upp í
 Gnjofjalla jökul og náði hann sudur fyrir Vestmannaeyjar. Þesskonar
 þokur kallhi, þótt ekkert séð var hann þar, þótti jafnan það verið þess, að
 austan áttin væri eigi fjarri og "Kveilya" þótt í nánd, enda fór þá og
 að bera á undir ríði af suðaustri og einstaka bodar vada upp í, en
 sjaldan svo samfeldir eða tíðir, að eigi væri sunda sjór og góð lof í
 sundunum, svo, að finnum skip fóru hindrunarlaust um Húsar-
 sund, án þess að liggja til laga. Sjötta skipið í þeirri "lest" var
 skip Þorfa Víðmúlássonar og stóð vadi hann það ekkert, heldur hélt
 ífram tafarlaust, en er hann var nýlega lagður í sundið, tók
 flúðin sig upp (mísarsmúðsflúðin) og hófði skipinu í einu velt-
 fangi; fórst Þorfi þar og allir þeir en á skipinu voru, 9 (nítíu) að
 tölum. Skip fóru fram í sundið til að kenna að Gjangu, en brúnið
 hamaðist svo, að engin línd var að komast nálægt því. Kom þó of þar
 að því, sem ég hef talið að alors öfins til þess, að engu vandi Gjangd:
 Lóðirnar flakkuðust í menn og skip og jafnframt í stæð og þara í
 sundinum og héldu þar öllu föstru, þar til yfir lauk og engu vandi
 Gjangd. Grátt fyrri stríðan stráum á alla vega í sundinum, mjáladið
 skipið ekkert eitthvert í stöð, því það var stjórnað með lóðunum.
 Ég vil geta þess hér - án þess að til einnoka mér meira heidun offri -

Félak þá því til leidar skófid, að í reglugerð um fiskeidur og sjó-
 ferðir Stokkseyringa var sett það ákvæði, að allir fornemur skyldu sjá
 um, að leiddir væru yfir lóðarlausna og bjóðin, svo lóðimur
 gætu ekki farið úr þeim, þótt þeim væri tveíft eta velt um. Þetta
 var útlátið þannig, að við báða enda lívers laups eru bjóðs, var
 neykt smátt í botninum og upp til þeggi. hlída; þegar því lóðin
 var öll skinnin í laupsinu, var bjóðid, þurfti ekki annað en binda báða
 suoris-endauna yfir lóðina. Restir fornemur höldu samþykkt þessa, en
 þó eigi allir, enda var sumum hásetum þeirra ekki um þá gefid,
 því þeim þótti þetta vera beurling um að fornadurinn séi einhverja
 hattu í ferðum, sem þeir sáu ekki og vóru þeir því, einum sveiti
 nemu, leindinis kraddis við því líkan varidur háð Stokkum!

Þá, Torfi, Víðulásson og menn hans dréklaunðu allir þennan
 faegja bjartvindrismorgun, samar mánudag, sem Víðulá
 Bjarnason frá Stokkseyraveli drúðluði með Þyrfinzi sál. Suorra-
 syni frá Efraselí við 15. maun, münduðudaginn 20. maun/1863 da
 34 árum áður í líku veldi, en ofsabrinni á Stokkseyrasmundi.

Þeir dréngurinn, sem ljósir kvætti, héri vitaulega ekki með
 Torfa og mönnum hans þennan dag og Físi eigi höldu þótt 200
 hafi verið ákvæðid. Því sagdi Físi síðarneir, en um þetta var
 rath við hann: „Heppinn var ég, lafni, að þeir gætu ekki kvætt,
 enda grundi mig að eitthvað byggji undir og því leist mér ekki
 á þetta og höddist út úr leiddinu. Þeir stráðurinn stöppleka,

* Faðir Torfa.

soo við slappsum báðir, laþm!"

Einhverju sinni var Fusi Finsson skiphöðinn háseti hjá sínu Oddi V. Lítasyni í Stöð í Grindavík. Vandi hann þá að kinda hlétt sínum sjálfur, en aldrei var hann kráðvirkari við það verk en soo, að þegar séra Oddur og hásetar hans gengu til stíps næsta morguns, mætti þeir á velt Fusa á leið hans af stípi velli til báðar. Þyrti hafði hann eigi lokið við að gera að afla sinnum eða koma honum undan sjó, en aldrei vandi þetta þó til þess, að Fusi seti í landi fyrir þessa sóð. Hann sneri á velt aftur midformanni sínum og skipverjum og réri með þeim, jafnvell þótt honum kœmi elski dír á auga margu daga og nokur, ef í höndum stöð, þvi hann gaf elski hugsad til þess að missa af aflanum. En norri má geta hversu Fusi kafi verið orðinn líttalstur við árinu eða önnur stöð, síðustu daga stotunnar, vori hún löng!

Fusi Finns bjó nokkur ár í Haukadal í Rangjár völlum með Kerlingu nokkurri og átta kindur nokkrar, sem hann lét ganga úti í Sels-
snúðskraumi, þvi þar var leit góð og vitalega vanti Fusi elski að heyrja handa kindnum. Þrápsust þá oft margar kindur hjá honum í verstu vestrar höfðunum. Þó Haukadal flutti Fusi að Hagi í Grípverja hreppi og á sveit sína þar — og þar er hann enn, norri 63 ári að aldri —, flutti hann þá með síni nokkrar kindur, er

hann hafði átt í Haukadál; meðal þeirra var ein sér stöðleg, falleg, 5-6
vetra gömul, sem drapst úr pestinni skömmu eftir að Físi kom að Hugi, og
sá hann mjög eftir því á missa þessa upphalds-kind sína, og sagði því við
einhverjum síðar, en þeir minnstu þá dauða kindarinnar:

"Það var stórtíð, að hún steyldi fara að drepa þá herna; - aldrei drapst
hún hjó mér í Haukadál, lafni!"

Það var einhverjum síðar, þá er Físi náði í Skothseyri, að hann
var ávitlaus fyrir verk hans í þessa leid:

"Altaf erstu jafna vitlaus, Físi! Þú veist aldrei neitt!
"Þó þú, lafni!" sagði Físi, en ekki máður gefi ekki orðið eum
vitlausar, ef maður þátt þekkt vita eitthvað meira, t.d. eina
mílið og þú veist, lafni?"

Físi hafði jafnan haldið því fram og eigi frá því stíðad, að hann hafi ver-
ið "þjón úr 19. árinu" og að þá hafi sér lítið bo þó, því að þá hafi sér
hvoru þá fund fram né aftur með andloft ~~me~~ kúmsloft atgjörvi!

Að Físi hafi komið mig fram yfir alla aða til þess að kaupna fjóti sínu í Skoths-
eyri, held ég að hafi komið af því, að ég var verplunar maður hjó kofolí og því
gæti ég öllum fremur þenjð 1/3 af andlind, þi þjánnu og síðan í þerinnu, en
ekki af því, að hann helði mig ávinduþogi manni í vidotíffnu en aðra né
af því, að ég "reiknaði rétt", eins og hann sagði. Hins vegar sýndi hann mér allrei
neinu fortíggvi, en vildi þó ávallt vita, hve mílið un, þá gfta, vði minleggið"
orðið mílið: Kinnu me talið. Þypti hann þó oft vxlenu og sagði með úngju-
voys og gleði: "Þó þú, þú minn, það er gott, lafni. - Þú veist me alltaf rétt!"

Medan Písi Píms átti heima hjó Vigfús Guðmundsson í Hagi,
er síðan var í Gæy, var honum sátt niðýr um það, hversu hús-
bóndi hans fangadi vaxta sandurinn sínum í hærnum, og lét
hjótið af þeim í reykt, svo að hann gæti selt það þrjú dýr ar fyrir fjórum
da síðan um veturna en líto.

Giðhvæja sínu Gæd Vigfús bóndi nafna sínu í ganga til sanda, er þú
vorr í fjalli. Písi Píms lét þessu þunglega, því hann var lóður niðýr
til allra vinna. Tilvæðnum húsbónda sínu um að fara til sandanna fóta
hann um þessum munnnum:

Þeir þrjú eru mikillar smótur um við sandinnir héra í Hagi:
Lad er líti. Langt að leita þeirra; þeir hanga héra uppi í
eldhúsnjófrinu og eru vísa. — Ög get sossu farið þangað og
lalið þú.

Vigfús Pímsson var foddur 24. des. 1862 og andadist síðastliðid
sinnur í Hagi, ... dag mánudag, ¹⁹⁴⁰ 77½ árs í aldri.

Reykjavík, 3. des. 1940.

Jonas

18

Eftir Vigfus Þórðarson

Vigfus Finnsson. (Eftir Vigfus Þórðarson)

Hann var oftast nefndur Fúsi Finnur. Engin mikil afrekja er merkis viðburður verða sagðir frá honum, en hann var dæltur sérkennilegur, smáskrittinn í orðum, og óvenju orkuséttill í orðum og til allra verka. Ad því leyti má minnst hans með finnum orðum. Ad vexti er hann í minna meðallagi, léttahest og vel vaxinn, fremur laglegur í andliti, vandræddur meir og skegghádur, allt niðurá bruggu, og strjúkur það oft.

Faðir Vigfusar var Finnur Finnsson bróðir á Hólmi á Landi, góðs Jón var góður bróðir, af góðum ættum þar systur. En systir hans Finnur var þóttu heldur "litilla sanda og litilla sierva", og ekki mikil fyrir "bókummentin", bókumeltir og heldur gedstundir, en þó fórnir og vandadur menn.

Móðir Vigfusar hét Helga, fædd á Galtalækjarsandi á Landi, dóttir Bjarna . sem þar bjó þá

(Bróðir Helgu var Helgi bróðir á Reyðarvatni, síðar maður rannastómunnar, Eudrínar Halldórsdóttur. Og systir þeirra Margrét, er lengi bjó á Yngjum á Landi). Ad efr árum var Helga varðgjafur af eldhúskona á Keldum, stórn heimili, og leysti störf sín þóttilega af hendur. Og þar á eftir brúðgjöf hjá V. G. í Hlagu fyrstu fám. Hinn var framskráandi húsbóndi holl, sparvegtur, góðvörð, gedgjóttur og vörður til orða og verka.

Til marks um lífgættu hennar og þar á milli sem, má geta eitt atvik (af fleiri sripudum). Gudmundur Língursson, síður þjófingamaður (þjófur) óst nafn á Keldum á æsku-skeiði og hafði - eins og áskunnunum er títt - gætt af síni glettum. Eitt sinn kom svo mikil haf á eldhúsi, ad Helga var víg þótt, þó hún væri veraldur vinn. Þá hún þá

Gunnar á að laga skjólin á eldhus strompnum. Orðlaust
 gerði hann það, sem annað. Og er hann kom aftur, sagði
 hann: "Mínkar mi ekki kafið, Helga mín." - Já þú
 held ég tetríð mitt. Þakka þér hvarlega fyrir. En í
 þess að laga skjólin, kafið Gunnar þá brygt alveg
 báða strompana. En bæði þó vitanlega er þú á eftir.
 þegar Helga komst að slíkum brellum og ekki betur
 - t. d. þá er G. á þeirra, hversu þú ferð nátturinn
 sem hófu þú - vörn stöðu þú hennar oftast á þessu
 lein: Ósköp em að rita þetta, að samförstíu þú
 skuli láta orna. | Um tungulssemi og vorkunnsemi
 Helga er þetta dæmi: A hvarstdegi gerði súgley
 bylgjusu nokkra. Leit Helga þá út í dýnar og mætti.
Ósköp er að rita þetta, og allt er úti, blessu þú
 drottinn minn og fíð. | Um skylduþing Helga og
 áhuga um stöð sína, skal þetta segt: Í öðrum mæti
 Land-skjálftanum í Haga, ¹⁸⁹⁶ mynduðum eftir að vili
 þegar-húsin voru gjörfallin, nema þannig af trúni
 að miklu leyti, hékk upp. Þar var Helga að fljúga
 í stórum þotti á eldavei, þó reykhúsum segja brott
 á vör og dreif. Í stöð þess að hlampa út og þjappa
 greip hún utanum þottinum til að stýrja hann, þá er
 hann athafi að henda þóttu. Hatt var í þottinum
 ekki alveg orðið sáða heitt - sem betur fór. En hvar
 vandlega sem hún studdi þottinum, vatt þó ekki eftir
 nem litil lögg í hnum. En þá er Helga leit út á eftir,
 var hún alhvít af mjólkinni ofan frá hálsi síns á
 tes, og mætti: þessi þotti verð að mjólkinni skyldi all
 fara vinnu.

Var stundum þáfarvel mæla en skuldburður er felldur segj.

Þú si Finus ást ufri á hálfgerum flakkingi og
 vatt sjálfsagt me þrum af þeim síkum ísláttu,
 sem þér mjög og dæufgerum, badi til minningu og
 vísverka, Lendi nannast nokkur verk að gagna, og þá

því síður um nokkurt bílendum að orðu, nema að
stanta spurningakeið; til þessingar. Aldrei munu
kraftar eða ársæði hafa orkað því, að hann henni
fullu helgi til hlakks, eða gæti bundið gilda heysatú.

Á vetrarvestidnum gekk hann með skipum; oftast
í jarlúkslöfn. Þann þar frá margvís gírdi þessum
og greiðugir, sem lofðu honum að sitja í og gáfu
honum svo hlut. Jafnvel þó hann ymi ekki annað fyrir
honum en að liggja fram í butka, ciklum ef slamt var
gjóredid. Var það jafnvel orðin trú sumra, að ekki öfboðu
þeir minna þó Fúsi var í innabords, og að. ekki
gengi þessum dagum, sem þeir ceitudu honum um þand.
Var Fúsi þann heppinn og lagia með það, að hona
sér í aflavaleg skiprum, þegar góðhiski var. Þegar
eitt hvort aflarist að manni, varð hann andritar að þá
sér hjá, bæti til að beru upp og gera að aflannum, og
leggja hann svo inn blantun, ef ekki selja allt í þessum.

Fúsi var hjá nafna sínum í Hlaga í 10 ár. Kaup hans
var ekki annað en það að eiga vestidina sjálfur, auk
fata og þórra fyrir fáar kindur. - Líkt kaup var ekki
öðgengt fyrir samilega duglega vinnumenn á þeim tínum.
Hafir Fúsi þá jafnan smjör og kelpu í útgerð, líkt og
aðrir. En svo var hann matsþar við sjálfan sig, að
hann var aldrei metustettur, eins og sumir aðrir.
Þar á móti gat hann, þegar leir á vestidina niðlað af
móta sínu, ymist selt beinlínis, eða lidkað til um lófuð
fyrir þar mesta vörðum. Ekki eyddi Fúsi neinu af
því er hann aflaði, fyrir neinu óþarfa, nema dahlit af
reykt íbaki. Hann átti því jafnan eitt hvort inni í Bakka-
búðinni. En allir þessu þessu áður sit um þessum,
eftir að þeir nafnar þess frá Hlaga. Þjó Fúsi þá þessum
á í Hlauhadal á Rv., með ríðkinni komu, sem and-
ritar var að gera öll eðfu verkin. Eftir það komst
hann aftur að Hlaga, og lifir þar enn eins og ungi í eggi.

hjá ágætta fólki, með adstað sveitar sjóds. Og starfar skola
annar en á stjórka skuggi og breiða yfir ^{hósti} sitt
En er þó ad segja, orðum kenjottari og vinnjafaklatare
en áður. — Hann er engin unglan tekmun, frá almenningi,
ingi, ad þessu leyti, ni á slögum.

Meðan Fúsi var hjá nafna sínum í Haya, var
hann smali, og urðu mikil mót ad hannum, helst við
kviðann á sumari, og var samfjar smölun í heima
höfum. En eitt sinn þegar veitur var ad senda hann
á fjall, til ad safna afreittum, var hann gundur aftur.
Best lét hannum ad hugga um kindur. Gat séð
hjá og smalað kvíðnum, líka gengið til Sanda þegar
gott var ad returna. En þegar ofar kom eða illvörð
sv og ef gefa þessu til muna, þá varð húsbráðum
ad beta við sig þeim gegningum. Við sandina var Fúsi
þur samari á hegin en hagnan, og var ekki troystaði til
ad gefa eftir þessum. En ad því leyti sem hann orkað
ad vildi gera, var hann badi trín og húsbráðum,
orðvar og umtalsfræmur, og laus við ad lata þessum
menn eða þessum vada ofan í sig. Gátu þá tilsvör
hans oft orðið glettin eða smá skotin. Þú þessum
almennit sagði hann, ad þessu veru síns og hundarinn,
þessu lifðu á hejartimum. Hann fór því ekki oft til
kirkju. Því var það eitt sinn er Fúsi var við kirkju á
Stóra-Nápi, ad séra Valdimar þorj. sagði við hann: „Og
er þu kominn til kirkju minna Fúsi.“ Því: „Já, það kom
ni ekki til af góða, það vantar hjá okkur best,
sem eg þessu ad spyrja eftir. Þessa taldi hann
þó besta kirkjuferð sína, af því ad hann hefði þessu
svið á Hamarsheid í heimleiddinni. Gálfur var Fúsi
vel ámagður með það, er hann komni og vissi. Sagði
ad það gæti alveg unglan hann ad vita meira. Enda þó
hann liti varla vörðum sínum í bók eða blað, og var ekki
ný og afjándur ad hlusta á það sem brátt var lesið.

Valdimar Bræn hafði gaman af tilvörðum Fúsa og spurði hann því gjarnlega, eigi sist um sandfæri í Hlaga, þá hann vissi að F. var ^{ekki} gefinn fyrir að tunda neyð og nála væmlega. Eitt sinn átti hússvitið í Hlaga spundi þar ^(á húsbínda á stöddum) eftir skurðartíma að hausti: "Hvað eru margar sandirnis herna í Hlaga minna, Fúsi?" Svör: "Þeir eru nú flestallir komnir herna uppi í eld-
húsi. Þú getur nú fandi þangað og talið þá." - Markmæling var ráð, og öllum viðstöddum ókennt.

Þegar próf. spurði Fúsa, hvort Passusálmánnir væru sungnir í Hlaga, svaraði hann: "Eg veit það ekki lasu, eg er altaf skradur þegar fandi er að lesu (Samuleikurinn var, að þeir væru lesnir en ekki sungnir, um fötuna).

Á leið sinni (úr veri?) gisti Fúsi á Eygarbakka á heimili ² systur húsnæðis hans / þvöggðar Halldórsdóttur, þegar hún fór að spyrja litt hvort um hæg og hvetti systur sinnar, svaraði Fúsi: "Helldu að þú getir ekki gæð svolitit við skóna mína."

Vígfus Finsson var vrist sammála neanni þeim er kvad: "Albei karl minn, skal eg karl minn, eiga margar kjó. Þú skalt karl minn, þat af karl minn, þekki þu að eg er skjó." Honum þóttu nautgripir óþægilega fjóru þingir á vetur. Og þegar þeim var hleyp rit (10-12) eitt vorið, sagði hann með mikilli fyrirletrun: "Þú sjá þemur hópi! þat er alveg eins og þat væri fé."

Helga gamla, móðir Fúsa Finns, nefndi jafnan og ávarp-
aði húsbínda sinn: "Fúsi minn." Þó þegar sönnu hennar kom á heimilið, þófti hún einhveruveginn að aðgreina nafnana, og varð þá fyrst í stá á hennar máli, "Ólennu-
ugi Fúsi", eða "Fúsi hinn". Útaf þessu eða þá líku var

það, að skurva þuorð móður sína: Er eg nokkur
verri en hann nafni, mamma? Hinn svarar einstak-
lega undrandi: Þessu, það er mi ekki ólíkt. Eigi að
sína var hún góð við hann, enda þó hann hefði
skundum gaman af því að seta hana dálitíð.

Þannig var það t. d. lítt haust í Haga, bráðlega gæði
frost, svo hún síst á gloggun, áður en hún var að taka
uppi gulrófum. Helga varð rannandi af þessu, og
þókti "ósköf að vita þetta" (Vissi síst ekki, að rófur verði
síst lakari eða geymast ves, þó það þjósi dálitíð, ef þú
þíðna spílfaftur í moldinni, áður en tekur en - eins og
þú varð). Físí kom þá til að huga þreysta hana: og
malti: Helduðu að rófura séu farnar að skrekja,
mamma? Hlegir þú þess skrekja? Ekki heyrir eg þú, rófur

Afh. Eftir að ég hefði skrifað þá um þessa tíms, sem ég
munda um hana og eftir hvernig hafi, þá ég líg þú
Pálmundsson frá Haga (og Engj) sem var húsveind, hana
með mig í, á skrif, það er þú, er hana kynni þú
að seja um hana og er þú þetta, sem hún er ritat
og brenn e. t. v. endur þekkingar í þú, sem ég hefði
ritat.

Re. 11. Sept. 1939

J. J. J.

Þóðu margir lét þess, að bjóða Vigfúsi að stífa, und hann og satu fiskkaupum þessum, en und þáð var sigi þessum á: þáð var aðeins einn maður í allri veldistadinni, sem bjóðu mátti Kjarna kaup þessum, og þáð var ég! Orsökin var sú, sagði Vigfús, að ég var und Þóðu's umflum og þóðu var hann sam. ferdur um, að ég fengi meiri þeningu fyrir fiskinn en aðrir, og ysti þóðu þóðu að sé minn og ferdur um und veldistadinni í þeningum, og lét ég þessum þessum kaupa í þessum, enda var þessum und fiskinn svo lágt, að maður virtist Vigfús sigi þáð stífa.

Þegar maður sýndur Vigfús hvi hann var so. fasthaldinn í þóðu, að selja und fiskinn og engum öðrum, sagði hann: "Þú ert ekki einn árið um lofum þessum fyrir mig, einn og hann Þóðu'sson." "Hann sagði hann: "Þú ert ekki einn árið um lofum þessum þessum þessum!"

Und þetta lét þess, að ég var oft og í þessum nafndur, þessum þóðu'sson þessum þessum þessum. Vigfús þessum sonur áðrir í þóðu að þetta einn einasta ángul og óvalt lét hann þessum sig árið í þessum og upp í þóðu. Ein þessum þessum var drögm blað skafa og þessum þessum þessum í Vigfúsar, þáð var hann sat und þessum, en aftur var svo virtuell, að þessum þessum þessum í skafi fram í skípið og þessum þessum þessum. Þessum þessum þessum þessum, en sagði um leid: "Höðu þessum og þessum! Þáð vildi ég, að allri þessum skafa eftir í þessum skípi!"

Vigfús var í sama skípi, sem ég, 16. mars 1895, þegar skípið flótt og und öllum veldistadinni und þessum þessum und að nardunda í þessum þessum, þessum þessum þessum, en öllum þessum að þessum í þessum minn þessum. En Vigfús var og þessum þessum þessum í þessum minn "þessum" þessum og oft und þessum.

[Handwritten signature]